

Denderbelle

Bim bam tussen de knotwilgen

8 april 2011

Voor zover ik weet zijn er in Vlaanderen slechts twee dorpen die hun naam aan de grote klok hangen. Bij zoverre dat het uiteinde van hun naam „belle“ is. Dat zijn *Denderbelle* en *Schellebelle*. Wat dat laatste dorp betreft; zij claimen de mooiste dorpsnaam van Vlaanderen te hebben. Al had *Stijn Streuvels* daar een enigszins ander oordeel over. Hij koos „Schellebelle“ precies als naam voor één van zijn romanpersonages. Daarbij was het niet zijn bedoeling om complimenteus te zijn want „Schelle“ was bedoeld als... nu ja, „schel“ dus. Verder wordt ook in ons dialect iemand met een luide stem, vooral wanneer het een vrouw betreft, met „belle“ bedacht. Bij Streuvels ging het dus klaarblijkelijk over een schel sprekend vrouwspersoon met een luide stem. Tja...

Overigens is het een aardig verhaal hoe Schellebelle aan zijn naam zou gekomen zijn. Dat zou gebeurd zijn tijdens de Franse bezetting en voordat de boeren in Overmere „voor Outer en Heerd“ gingen dwars liggen. Een Frans soldaat aanschouwde de Schelde die glanzend in het tegenlicht met een dramatische wolkenlucht op de achtergrond mooi lag te wezen. Hij zou daarbij hebben uitgeroepen: „*Oh, que la Skelle est belle!*“. Nu ja, die Franstalige tong stond nu eenmaal niet naar die rare „sch-klank“ die het Nederlands rijk is. Het is een aardig verhaal en van a tot z verzonnen! Niet door mij, let wel, ik heb het ook maar ergens opgepikt.

Belle hier, belle daar

Wel schijnt het vast te staan dat het staartje van de beide dorpsnamen dezelfde oorsprong heeft. Denderbelle heette lang geleden eenvoudigweg „Belle“. Kort en goed. Voor die naamgeving waren de Romeinen naar het schijnt verantwoordelijk. Zij zagen het lang niet zo poëtisch als de denkbeeldige Franse soldaat uit het voorgaande. Ze keken en stelden vast dat Belle er vrij onvriendelijk uitzag want de nederzetting was omringd door een palissade. In hun woordenboek was dat *balliolum*. Hoewel er oude ijzervreters bij waren die zeiden dat het *bacoliolum* moest zijn. Hoe dan ook, het betekende „omheining met stokken“. Een palissade, juist. Later werden de wateren van de nabije rivier te hulp geroepen om zich te onderscheiden van Schellebelle dat daar niet al te ver vandaan ligt. De *Dender*, namelijk, want die heeft indertijd wel het vlakke dal uitgeslepen dat nu het landschap vormt. Omdat het me nogal intrigeerde ben ik ook eens op zoek gegaan naar de oorsprong van „Dender“. Een hilarische verklaring, naar mijn smaak. Een aantal schriftgeleerden heeft namelijk uitgevogeld dat de „Dender“ een Voorgermaanse waternaam is. Het zou komen van „*Tenara*“. Wat dan op zijn beurt te maken zou hebben met *donderen*. De Dender zou dus door die Voorgermanen gekarakteriseerd zijn als „de dreunende, de bruisende“. De grapjassen! Je moet maar durven om een van de traagste, meest luie rivieren van het verdeelde koninkrijk met dat epitheton te versieren!

Gokken met klokken

Wat ligt er nu meer voor de hand dan om „belle“ te associëren met „klok“? Dat heeft de wandelclub die deze wandeling op de kalender had gezet ook wellicht gedacht. Toen ze naar een naam zochten. Dus bedachten ze zichzelf met „*De Denderklokjes*“. Al hebben ze dan Lebbeke als thuisbasis. Maar goed, Denderbelle is sinds 1977 toch al een onderdeel van die fusiegemeente. Samen met Wieze. Even had ik er niet aan gedacht dat dat laatste

dorp zo dichtbij was. Totdat ik, midden in de velden, overvallen werd door de geur van... chocolade! Ja, ja, het was niet mijn koortsige fantasie die al uitkeek naar de klokken van Rome die hun chocolade-eieren gingen droppen in de nestjes die ik in de tuin zou maken. Nee, het was de fabriek van *Callebaut* die zich op etherische wijze aandienende. Zij maken (of maakten althans) de beste chocolade ter wereld. Zeker voordat de infame Europese regelgeven het toestonden dat de echte cacaoboter door ander plantaardig vet mocht vervangen worden en er toch „chocolade“ op het product mocht staan. Schande! Denderbelle is niet groot. De oppervlakte is 368 bunder, 3 dagwand en 60 roeden. Zeiden ze vroeger. De landmeter stelt nu dat het 627 hectare is.

Over de tong

De wandeling had een wat zonderlinge titel meegekregen: „*Tongenslijperstocht*“. Niets nieuws want het was al voor de negentiende keer dat een wandeling met dat etiket werd georganiseerd. De achtergrond van de naam is dat *Tongenslijpers* de spotnaam is voor de Denderbellenaren. Waar ze dat aan verdiend hebben is niet zeker. Tenminste: ik heb het niet kunnen achterhalen. Wel moet het iets te maken hebben met het verbaal kortwieken van een al te loslippige echtgenote of een roddelaarster. Ook hier durft men wel eens te zeggen van iemand die luid en veel praat dat hij of zij een „*groot blad*“ heeft. Dus moet iemand die dat beu was ooit eens op het idee gekomen zijn dat grote blad wat bij te slijpen om het formaat ervan wat meer hanteerbaar te maken. De bedoeling was alleszins duidelijk: al wie aan kwaadsprekerij doet moet gestraft worden. Gelukkig voor de betrokkene zal de uiteindelijke straf voor een dergelijk vergrijp niet metterdaad zijn uitgevoerd maar zich meestal beperkt hebben tot openbare bespottings.

De beeldengroep De Tongenslijpers door Patrick Heuninck

Ze willen het daar in Belle in elk geval wel geweten hebben van dat tongenslijpen. Al heel lang bestaat er een driedelige beeldengroep, *de Tongenslijpers*. Dat kunstwerk was lang geleden nog te zien in de Kapellenstraat. De beelden hadden echter zoveel schade opgelopen door de inwerking van weer en wind dat de eigenaars ervan ze hebben weggehaald uit de open lucht. Zodat niemand van het grotere publiek het originele kunstwerk nog te zien krijgt. Een cultureel dal waar resoluut werd overheen gesprongen door „*De Lustige Geburen*“. Ondanks hun frivole naam schijnen die nog wel wat meer te doen dan fuiven en het organiseren van de jaarlijkse Kapellenstraatkermissen. Ze gaven in 2002 *Patrick Heuninck* de opdracht om een nieuwe beeldengroep te creëren. En zo geschiedde.

Overigens is dat tongenslijpen niet exclusief voor Denderbelle. In het *Huis van Alijn* (het Museum van Folklore) in Gent hebben ze een beeldengroep die precies dat gegeven uitbeeldt. Wel is het zo dat nergens anders dan in Denderbelle een *Orde van de Tongenslijpers* bestaat. En

jaarlijks hebben ze daar ook nog een *Tongenworp*. Meer nog, een paar hobbybrouwers hebben de goegemeente verblijd met het bier *Tongenslijper*. Het is duidelijk dat men hier

nogal over de tong gaat.

Overigens is die Tongenslijper nogal bitter van smaak. Hetgeen me wel toepasselijk toeschijnt. Maar de amateur, hij brouwde voort. Dus daar lieten *Jo Abbeloos* en *Bob Willems* het niet bij. Ze schonken Denderbelle ook nog de *Blonde Bel*, een bier van hoge gisting dat verondersteld wordt de sfeer tijdens de kermis omhoog te stuwen. Maar eerder al hadden ze zich gewaagd aan dingen als *Lustige Gebier* (Lustige Buur) en *Doetjen*. Allemaal namen die naar de plaatselijke folklore verwijzen.

Dat laatste, Doetjen, is gebrouwen ter gelegenheid van de twintigste verjaardag van de plaatselijke reus. Doetjen, jawel. Reus Doetjen werd geboren in 1988 in de schoot van de alom tegenwoordige Lustige Geburen. Voor de reus stond een echt mens model: Fred Van Malderen, die eigenlijk Karel-Lodewijk Van Malder heette. Karel-Lodewijk, alias Fred, alias Doetjen, was één van die kleurrijke volksfiguren die in de 21e eeuw haast niet meer te vinden zijn. Fred werd in Denderbelle geboren in 1876. Men kende hem als een soort duizendpoot die overal bij was. Officieel werkte hij in Brussel voor de gasmaatschappij maar verder was hij ook groentenboer, vogelliefhebber (en in die tijd allicht ook vogelvanger), duivenmelker, onderhoudsman op het kerkhof en vlaggendrager wanneer er stoetsgewijs wat te vieren viel. Tussendoor had hij nog tijd voor het drinken van een stevige pint en het verwekken van dertien kinderen. Een bezig bijtje. Dag en nacht in touw.

Morgenstemming

De zon deed haar best om de wereld te verlichten maar aanvankelijk werd ze daarin nog wat gehinderd. Weiden en beemden waren gedeeltelijk ondergelopen door mist die als trage rook van nat hout tussen de knotwilgen stil stond te staan. De zon werd er zowaar rood van verontwaardiging van.

De strijd van de zon tegen de kruipende mist over de beemden in de Dendervallei.

Het was fris maar het belooft een mooie dag te worden. En dat werd het ook.

Het vertrekpunt van de wandeling lag dicht bij de kerk waarvan de torenspits door het

De Sint-Martinuskerk in Denderbelle

oranje licht van de opgaande zon tegen het nog tere blauw afstak. De Sint-Martinuskerk staat daar al lang. Maar de Beeldenstormers hebben daar nogal intensief gebeeldstormd en zo bleef er van de kerk maar weinig overreind. Zodoende is er nu niet veel meer over van het oorspronkelijke laatgotische gebouw uit 1539. Slechts het koor met zijn driezijdige apsis is bewaard gebleven. De kerk is sinds 1975 beschermd. Vele van de schilderijen en het verdere interieur in de kerk komen uit de 17^e en begin 18^e eeuw.

Dicht bij de kerk staat het voormalige gemeentehuis van Denderbelle. Dat heeft sinds de fusie met Lebbeke zijn eigenlijke functie grotendeels verloren. Het werd gebouwd in 1902 in neo-Vlaamse renaissancestijl. De Dendermondse architect Clemens Sterck stond er langdurig voor aan de tekenplank. Boven de balkondeur bevindt zich een uitbeelding van de Sint-Maartenslegende. De brave Romein die een bedelaar de helft van zijn mantel schonk. Waarschijnlijk opdat die sukkelaar dan maar half zoveel kou zou moeten lijden.

Het gemeentehuis van Denderbelle. In scherp tegenlicht.

Je kan van Denderbelle rustig zeggen dat het landelijk is. Dat bleek ook op deze wandeling door het vlakke land dat de Dender door eon-

nen werking voor ons heeft klaargelegd. Behalve die rivier zijn hier in de buurt nog een paar waterlopen die een rol spelen in het tot stand komen van het landschap: de *Steenbeek*, de *Pasbeek* en de *Vondelbeek*.

De Vondelbeek ligt eigenlijk in Lebbeke zelf. Meer bepaald op de grens van Dendermonde en Lebbeke. Wat niet belet dat ingrepen in de loop van deze flinke en verontreinigde beek, ook een impact hadden tot in Denderbelle. Nadat men in Dendermonde in de vallei van de Vondelbeek een woonwijk had gebouwd, kwam men tot de vaststelling dat die eigenlijk in het overstromingsgebied van de beek lag. Het vroeg verschillende overstromingen voordat men besloot om de Vondelbeek af te leiden en nieuwe wachtbekkens aan te leggen. Een geniale ingreep. Zo werd namelijk een nieuw overstromingsgebied gemaakt waar het goedkoper en beter was geweest om niet te bouwen in een gebied waarvan al eeuwen geweten was dat het geregeld onder water schoot. Maar ja... de wachtbekkens liggen er nu eenmaal. Zo zijn er niet minder dan vier op het grondgebied van de fusiegemeente Lebbeke. Twee daarvan bedienen de Vondelbeek. Ze zijn heel netjes aangelegd met wandelpa-

den en bruggetjes. Het oogt mooi maar de natuurontwikkelaar kijkt er wat twijfelachtig tegenaan. Deze wandeling ging niet door dat gebied. Eerdere wandelingen wel. In Denderbelle zelf is er een wachtbekken op de Steenbeek aan het *Motteken*. Daaraan passeerde ik dit keer wel. Bij een paar gelegenheden zelfs omdat de lussen zo waren gelegd dat we op en neer doorheen het gebied liepen.

Het bos in het land van het Ros Beiaard

Er kwam een redelijk lang stuk wandeling langs verschillende spoorwegen aan te pas om tot in Dendermonde te raken. Maar daar lag dan wel een interessant stukje te wachten.

In het stadspark. Met een oude watertoren op de achtergrond.

Het stilgevallen stuk van de Dender. Behalve dat het daar heel erg groen is, is het daar bij tijd en wijlen ook goed te zien dat Dendermonde eertijds een vestingstad is geweest. Het schijnt dan Vauban hier nog een van zijn sterren heeft uitgebouwd. Hier en daar zijn er nog wat overblijfselen van te zien. Het stadspark maakt deel uit van het zogenaamde Kalendijkgebied tussen de Brusselse en de Mechelse Poort. Het park heeft als belangrijkste bezienswaardigheden een zonnewijzer en een bomvrij gewelf. Wie naar de Kalendijk wil wandelen, kan een speciaal aangelegd natuurleerp pad volgen. Het verwondert me steeds opnieuw dat hier zo dicht bij het centrum van de stad nog zoveel bomen en groen te vinden zijn.

Terug naar AF

De geel-rode pijltjes wezen nu stilaan weer naar het beginpunt van deze wandeling. Langs een groot sportcomplex waar ook een rugbyclub actief schijnt te zijn. Nog een stukje langs een brede sloot die, dacht ik, deel uitmaakt van het wachtbekken, ging het weer op huis aan. Onder een zon die ondertussen hoog en warm op het landschap neerkeek.

© 2011 Michel Christiaens